

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

LXVII. An Detractionis labes sit mortalis, facta coram uno in re gravi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

opinio repentina, & indeliberata, & aliud infirma, incerta, dubitans, quæ prædicata etiam cum plena advertentiâ, & deliberatione stare possunt; illisque adhuc opponuntur, & ab ipsis excluduntur prædicata actûs mortaliter peccaminosi, à S. D. requisita, & indicata per particulas, pro certo; & diffinitivas, firmasque sententias. Vnde quando idem S. Doctor l. c. ad 2. ait: Ex hoc ipso, quod aliquis malam opinionem habet de alio sine causa sufficienti, indebitè contemnit ipsum: & ideo injuriatur ei; Et quando in corp. præmisit, esse peccatum mortale contemnere proximum, deberet Adversarius illa prædicata addere Opinioni, quæ S. D. ibidem in corp. addidit contemptui mortaliter peccaminoso; nempe ut sit Opinio certa, diffinitiva, & firma: quæ plus significant, quàm deliberata, non repentina.

298. Audiatur igitur nunc Adversarius Em. Card. Cajetanum, ibidem de genuino sensu S. Doctoris ita loquentem. Vbi assignatur secundus gradus suspicionis, diligenter adverte (se admoneri credat Adversarius) & caveas, ne fallaris in illis Verbis, Pro Certo malitiam alterius æstimat ex levibus indiciis. Potest siquidem dupliciter intelligi: Primò pro credulitate unius partis cum aliqua tamen hæsitacione admista. Secundò, pro assertiva determinatione, v. g. Video Juvenem cum inhonesta muliere euntem, & credo in mente mea, illos simul velle peccare, atque hoc tanquam verum existimans petransco, vel admitto, sumque ita in mente mea dispositus, ut, si egomet interrogarem meipsum, an ista æstimatio mea sit apud me adeò vera & certa, quin etiam credam, quod fortè falsa est æstimatio ista, responderem, quod fortè falsa est: veruntamen mihi sic videtur. Tunc est credulitas firma non simpliciter, sed hæsitacioni admista. Si autem essem sic dispositus, quod responderem, quod mea æstimatio est vera & certa, ut nullus dubitationi locus sit, tunc est assertiva determinatio. Sensus litteræ non accipit æstimationem pro certo, primo modo, sed secundo, ut & ly Pro certo significat, & autoritas subjuncta testatur, quæ diffinitivas sententias prohibet. &c. Et hoc nota pro multis, qui credunt se incidisse in temerarium judicium ex mala, quam conceperunt, opinione proximi: nec sciunt discernere inter opinionem, quæ cum formidine aliqua alterius partis est, & Judicium ex opinione non natum, sed temerè prolatum corde, & ore. Ita celeberrimus Interpres D. Thomæ. Cui accedit Diana 3. p. tr. 5. Miscel. Resol. 31. citans Joannem de la Cruz, Rosellam, Armillam, Lopez, Fabrum, Petrum Navarram, & alios. Quorum omnium Testimonio, & imprimis S. Thomæ patet, quod sicut infirmitas Judicij de malicia alterius excusat à peccato mortali, sic idem Judicium, per se loquendo, nemo rationabiliter possit graviter ferre;

per accidens verò id fieri potest, quatenus mala opinio oritur ex gravi odio, vel ex certis circumstantijs colligitur periculum gravis damni secuturi, aut annexi.

CONTROVERSIA LXVII.

DETRACTIONIS LABES.

An sit mortalis, facta coram Vno, in re gravi.

299. Sicut in priori Controversia nimis laxius immeritò, & ut propriam ejus phrasin in ipsum retorqueam, sine energia arguit P. Hannoldum to. 1. de Just. tr. 2. n. 529. dicentem, quod detractio per se loquendo sit peccatum mortale, si fiat in materia gravi, apud unum solum hominem, qui rem Secretam tenebit, nec aliud damnum infert illi, cui detractum est: quod duabus magnæ energiæ rationibus convincitur. Primâ proponit his Verbis, Minus est perdere tantum bonam famam formalem per temerarium judicium apud unum, quàm perdere famam tam formalem, quàm radicalem per detractum apud unum hominem: atqui temerarium judicium tantum tollit famam formalem, & quidem apud unicum hominem, & tamen est peccatum mortale: ergo multò magis detractio, quæ scilicet tollit & famam formalem, id est, bonam opinionem ejus apud quem sit injusta detractio, & famam radicalem, id est, Jus obligandi alterum ad bonam opinionem, tamdiu debitam, quamdiu crimen per detractum in justè detectum, manserit occultum & incognitum. Hujus rationis energiam per suum silentium ac dissimulationem nondum enervavit Adversarius.

300. Secunda Ratio, à P. Hannoldo assignata, est. Quia vel apud unum Virum gravem amittere famam in re gravi, etiam si quis certus sit, nihil inde ulterius damni secuturum, maxime molestum, & durum est: quod experientia comprobatur in obligatione confitendi delictum Sacerdoti noto, etiam si aliud incommodum nullum timeatur. Ad hanc rationem iterum digitum ori imprimit Adversarius, & textum malè intellectum allegat ex S. Thomæ 2. 2. q. 73. a. 1. ad 2. ubi S. Doctor ait. Quamvis etiam si uni soli aliquis de absente malum dicat, corrumpit famam ejus, non in toto, sed in parte. Sed quid inde? ergo non peccat mortaliter? Tunc poterit inferre istam sequelam Adversarius, quando bona erit hæc consequentia: Si quis Regi auferat decem aureos, corrumpit bona ejus non in toto

toto, sed in parte, ergo non peccat mortaliter peccato furti; non enim absolute Regem facit pauperem, sicut detrahens abienti coram uno non facit infamem. Itaque S. Thomas in dicto textu non vult negare malitiam mortalis peccati, quam sequenti articulo ex instituto probat de omni detractione famæ in re gravi, sed vult contra factam sibi objectionem ostendere, quod quamvis uni soli aliquis de absente malum dicat, corrumpat famam ejus, non quidem in toto, sicut neque corrumpere, si duobus, vel tribus diceret, sed in parte, & quod proinde definitio detractionis huic famæ corruptioni juxta dicta in corpore articuli conveniat, sicut definitio, & mortalis malitia furti convenit ablationi rei alienæ, etiam si non sit ablatio omnium bonorum, sed partis.

301. Unde S. Thomas melius intellexerunt alij ejus discipuli, & Doctores, Dominicus Sorus lib. 5. de Just. q. 10. a. 2. concl. 4. Bannez. 2. 2. q. 73. a. 2. Joannes de La Cruz, cum pluribus alijs relatus à Diana 3. p. tr. 5. Resol. 33. Salonijs 2. 2. q. 73. a. 2. contr. 1. qui hanc suam, quam ex P. Haunoldo attuli, sententiam testatur esse communiorē inter Recentiores Thomistas, sicuti est etiam apud alios DD. & esse apertam doctrinam D. Thomæ loco ab Al. allegato, quod etiam Bannez. l. c. testatur.

302. Neque contra P. Haunoldum aliquid evincit Adversarius per hoc, quod, ut ipse inquit, contrariam sententiam ut probabilem, sustineant non pauci, (rectius dixisset: non nulli) & ipse P. Haunoldus lib. 2. Theol. Specul. n. 28. docuerit, licere sequi opinionem probabilem, relicta probabiliori, proinde indirecte admisit, quod directe prohibuit. Debuit enim Adversarius distinguere inter probabilitatem Speculativam, & practicam, quæ distinctio apud Theologos decantata est; unde id, quod practice est probabilius, probabilitate extrinseca, speculative loquendo, aut intrinseca, & directa principia spectando, sæpe ostendunt esse minus probabile, ut in posito casu ostendit P. Haunoldus. Et hanc contra existimatum morbum Sanissimam medicinam, seu distinctionis observationem, applicet Adversarius, quando ulterius dicit: [Idem morbus inficit alias plurimas Haunoldi assertiones, quantumvis apparenter saniores. Cur enim defatigavit se n. 334. ut probaret, non licere occultam compensationem cum sola probabilitate Juris? Nam etsi concedatur id esse probabilius, saltem minus probabiliter oppositum tenent Sanchez, & Lugo.] Illa quippe distinctione observata, & officio Theologi perpenso, quod non sufficiat allegare doctrinas aliorum Doctorum, & forsan ex aliquo etiam S. Doctore textus quosdam apparentes exscribere, sed quod oporteat etiam mentem, & verita-

tem doctrinæ per principia intrinseca examinare, atque statuere, quid probabile, & quid probabilius videatur, facile perspiciet Adversarius, assertiones Saniores P. Haunoldi manere Saniores, si sanam mente legantur, etiam si opposita doctrina etiam sit sana, & directe probabilis, imò licet etiam dictamen reflexum, quod in praxi liceat sequi sententiam verè probabilem relicta probabiliori, sit probabilius, atque certum.

303. Cæterum in allato exemplo, de occulta compensatione, vel ideo etiam Adversarius non ostendit, P. Haunoldum inutiliter laborasse, quia Thomas Sanchez expressè improbabilitatis notā afficit Opinionem Joannis Sanchez, asserentis, licitam esse occultam compensationem cum sola probabilitate Juris; pro cuius proinde improbabilitate ostendenda, & non tantum pro minus probabili reddenda, utiliter laboravit P. Haunoldus to. 1. de Justitia tr. 2. a. n. 334.

CONTROVERSI A LXVIII.

OBLIGATIO RESTITVENDI.

An istam subeat Reus, negans crimen, de quo fuit luridice interrogatus.

304. **C**ontra responsonem negativam P. Haunoldi to. 1. de Just. tr. 2. n. 556. docentis, quod si Reus neget delictum cum præjudicio famæ Accusatoris, tamen non teneatur eam restituere confitendo delictum, etiam quando Juridice interrogatur, impertinenter ab Adversario sunt adducti omnes textus Angelici Doctoris: licet enim S. D. 2. 2. q. 62. a. 4. dicat: *Quicumque damnificat aliquem, videtur ei auferre id, in quo ipsum damnificat. Et ideo homo tenetur ad restitutionem ejus, in quo aliquem damnificavit;* ibi tamen solum loquitur de damnificatione positiva, illata per actionem, ad quam non ponendam alter possit imponere obligationem ex justitia: in posito autem casu, ut recte inquit P. Haunoldus, Reus negando crimen, non est causa positiva infamationis accusatoris, aut testimonium, sed merè permissiva, non cooperando ad conservationem famæ: imò, ut paulò post subjungit, illorum fama prorsus per accidens læditur; quia per se loquendo homines potius judicant, reum negare crimen non præcisè, ut verum in se, sed ut verum eā veritate, quæ judicialiter ab Adversario probari possit, quod